

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 7/1999 rd

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2000

Till statsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 september regeringens proposition om statsbudgeten för 2000 (RP 40/1999 rd) till statsutskottet för beredning.

Lagutskottet har med stöd av 18 a § 3 mom. arbetsordningen för riksdagen beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till statsutskottet utifrån sitt eget verksamhetsområde.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschefen, regeringsrådet Tuomo Rapola och finansrådet Simo Ojanen, justitieministeriet.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Finland är en europeisk rättsstat. Denna ståndpunkt förs fram dels i det nationella och det internationella umgänget, dels i olika teman under Finlands EU-ordförandeskap.

Inom lagstiftningen har rättsstatsprincipen varit ett ledande tema under hela 1900-talet. Inom processlagstiftningen har principen givits särskilt stort utrymme sedan 1990, då den europeiska människorättskonventionen blev förpliktande för Finland på grund av anslutningen till Europeiska unionen. Lagstiftningen om rättegångsförfarandet har praktiskt taget totalreviderats under 1990-talet.

I statsbudgetarna har det gått synnerligen trögt att genomföra rättsstatsprincipen ofta beroende på den noggrant iakttagna rambudgeteringen. De oundvikliga extra kostnaderna till följd av att muntliga förhandlingar införts i enlighet med människorättskonventionen har tagits in i budgeten först då målen i domstolarna har ho-

pats så kraftigt att åtgärder för att avhjälpa situationen inte längre har kunnat undvikas.

I budgetpropositionen för 2000 fortsätter regeringen på samma linje.

Justitieministeriet är det ministerium som har den minsta huvudtiteln i budgeten. Cirka 80 procent av utgifterna inom justitieministeriets förvaltningsområde består av lönekostnader. I den allmänna motiveringen till budgeten har skrivits in en princip om att de föreslagna omkostnadsanslagen för förvaltningsområdena också innehåller anslag för eventuella löneförhöjningar år 2000. Under huvudtiteln för justitieministeriets förvaltningsområde innebär en allmän lönejustering på 2 procent en utgiftspost på 40 miljoner mark. Nästa års allmänna lönejustering kan leda till att det inte kommer att finnas några som helst marginaler för omkostnaderna. Den omfattande revideringen och samordningen av domstolarnas och åklagarnas verksamhet som ingår i justitieministeriets resultatmål kommer

härigenom att äventyras. Utskottet anser att det är nödvändigt att dessa åtgärder för att utveckla verksamheten genomförs just nu då det nya hovrättsförfarandet har trätt i kraft. Det nya rättegångsförfarandet måste bli ordentligt inkört, dvs. metoderna måste ses över och samordnas, de olika verksamhetsmöjligheter lagen erbjuder måste utnyttjas och förfarandet måste göras smidigt. För det fall att den allmänna lönejusteringen åter upp alla marginaler i justitieministeriets budget förutsätter utskottet

att justitieministeriet senast i tilläggsbudgeten beviljas ett tilläggsanslag för utbildning och utveckling av domstolsväsendet och åklagarna.

Riksdagen antog den 22 januari 1999 en lag om ändring av lagen om anställningsvillkoren för ledamöterna i de högsta domstolarna och förutsatte då att regeringen ser till att lönerna för presidenterna och ledamöterna i de högsta domstolarna höjs till den nivå de låg på innan den så kallade lönelagen trädde i kraft i förhållande till de högsta statstjänstemännens avlöning. Vidare förutsatte riksdagen att regeringen även i övrigt ser till att domarna vid de oavhängiga domstolarna får en adekvat lön och att avlöningen utvecklas. Något anslag för den lönejustering riksdagen förutsatte ingår inte i budgetpropositionen. Enligt utskottet visar detta att regeringen inte förhåller sig tillräckligt allvarligt till rättsväsendet och rättsstatsprincipen.

Helsingfors den 8 oktober 1999

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Jyri Häkämies /saml
Toimi Kankaanniemi /fkf
Annika Lapintie /vänst

Vittnena innehar ofta en nyckelställning vid rättegångar när det gäller att ta reda på sanningen. Till följd av att muntliga förhandlingar enligt människorättskonventionen har tagits i bruk i större utsträckning än tidigare under 1990-talet har vittnenas betydelse ytterligare ökat. Som ett resultat av bland annat det växande antalet narkotikabrott och de därav följande allt rårare brotten har de obehagliga dragen i ett vittnes ställning, bland annat hot och trakasserier, samtidigt tilltagit. Vittnesarvodena har dock legat på samma nivå sedan 1987, då ersättningen för förlorad arbetstid höjdes till högst 200 mark per dag. Penningvärdet har förändrats och ersättningen bör enligt konsumentprisindex nu uppgå till 273 mark och enligt förtjänstnivåindex till 331 mark. Om de ursprungliga målen i 1972 års lag tas till utgångspunkt bör beloppet vara över 650 mark med 1998 års lönenivå.

Utskottet anser att maximiersättningen till vittnen för förlust av arbetstid bör höjas från nuvarande 200 till minst 300 mark. Utskottet föreslår

att anslaget under moment 25.10.29 i budgeten ökas med 3 miljoner mark för höjning av vittnesarvodena.

Utlåtande

Som sitt utlåtande anför lagutskottet värdsamt

att statsutskottet bör beakta vad som anförts ovan.

Paula Lehtomäki /cent
Susanna Rahkonen /sd
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Raimo Vistbacka /saf
suppl. Petri Salo /saml
Pertti Turtiainen /vänst.